

2020-09-30

Antikvarie Agnetha Pettersson

Dnr: 426-2020

Antikvarisk delrapport och intyg

Byte av fasadpanel, Väsby väderkvarn, Lagga-Väsby 1:7, Lagga socken, Knivsta kommun, Uppsala län, Lst Dnr 434-7956-2019

Objekt	Väsby väderkvarn, Lagga-Väsby 1:7, Lagga socken, Knivsta kommun, Uppsala län
Utförda åtgärder	Allmänt om väderkvarnen Väsby väderkvarn intar en exponerad placering på Kvarnbacken norr om Storåns dalgång, inom ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, <i>C 41 Långhundradalen</i>. Väsby kvarn uppfördes 1876 av byggmästare Eriksson för mjölnaren Anders Gustav Andersson. Kvarnen utgör en sk holländare, en hättkvarn av holländsk typ med fast kvarnbyggnad och vridbar överdel, hätta. Kvarnbyggnaden med dess åtta sidor är uppförd med timmerregelstomme på stengrund. Väderkvarnens höga kulturhistoriska värde hänförs till att den ligger i ett ursprungligt läge, att kvarnhuset är välbevarat och att kvarnen har ett fungerande kvarnmaskineri. Kvarnen ligger inom ett område som omfattas av områdesbestämmelser upprättade 1989, <i>Ob Kn 14, Områdesbestämmelser för Säby, Norrby, Väsby och Höghy</i>. År 1946 var det sista året som Väsby kvarn drevs i kommersiell drift. Väsby kvarn räddades för eftervärlden efter en insamling 1946, då kvarnen och mjölnarbostället på Kvarnbacken förvärvades. Lagga Hembygds- och Fornminnesförening bildades för att bevara kvarnen för eftervärlden, och har sedan grundandet ansvarat för kvarnen. Föreningen visar kvarnen och på Kvarnens dag i augusti mals mjöl på lokalt producerat spannmål från Norrby.

UPPLANDSMUSEET

Kvarnen hade fram till 1950-talet en fasad med spåntäckning på underliggande panel i bottenvåningen och plan 1, medan det övre planet, plan 2, endast hade och har en lockpanel.

På 1950-talet ersattes kvarnhusets spåntäckning med lockpanel.

År 2001 ersatte hembygdsföreningen delar av panelen och målade kvarnhuset med faluröd slamfärg. Knutbrädor, dörrar och luckor målades svarta. Knutbrädorna är nu rödfärgade.

Utförda åtgärder 2020

Lockpanel

Lockpanelen var rötskadad efter påverkan från väder och vind. Takavvattning saknas.

Fasadpanelen, lockpanelen, har ersatts på fasaderna mot väster och norr.

Panelbrädorna har sågats med samma dimension som de tidigare befintliga. Ett problem var att få fram tillräckligt långa brädor. Panelbrädorna har levererats av Mattssons Trä och Byggvaror, Skärplinge. Furuvirket sågades vintern 2019 – 2020, och fick torka fram till juni 2020.

Lagga hembygdsförening utförde en strykning faluröd slamfärg på panelbrädorna innan brädorna spikades på plats på fasaden.

Syllstock/tröskel

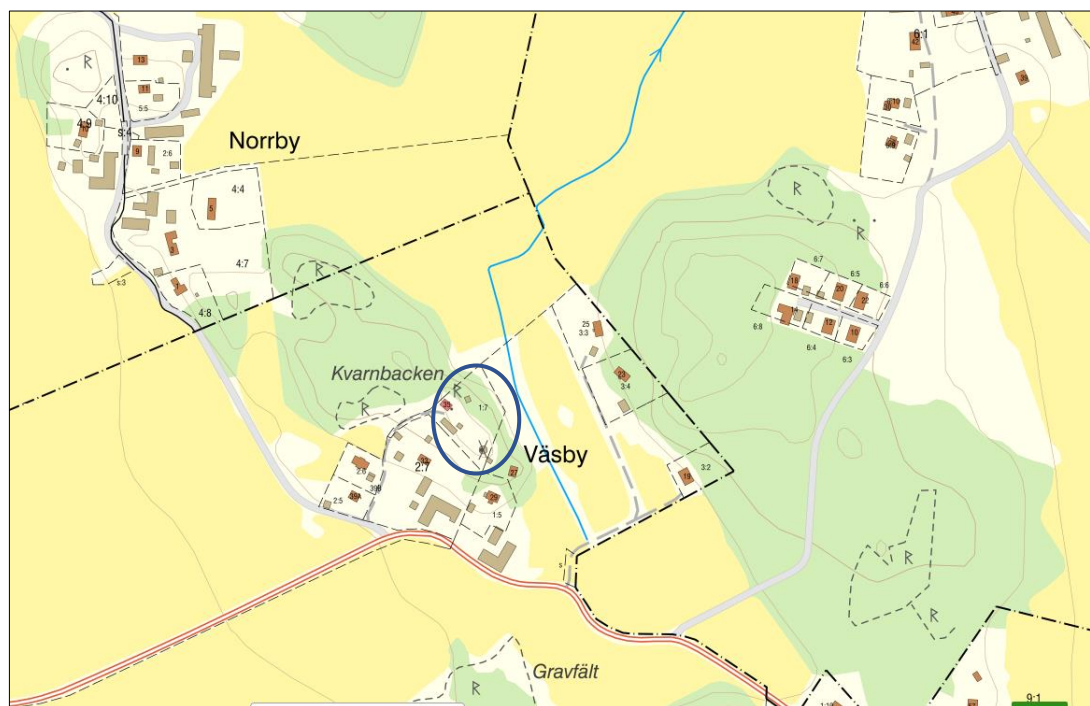
Ett parti av syllstocken och tröskeln i anslutning till dörren mot väster var rötskadade. Syllstock och tröskel har ersatts med nytt timmer, skarvat i befintlig syllstock med blixtskarv. Åtgärden utgjorde ett tillkommande arbete.

Dörrkarm

Dörrkarmen i anslutning till dörren mot väster var rötskadad i dess nedre del mot den rötskadade syllstocken. Dörrkarmen ersattes i sin helhet. Åtgärden utgjorde ett tillkommande arbete.

	Yttertrappa I anslutning till dörren mot väster har en ny yttertrappa med två steg tillverkats av Allan Rodhe. Kvarvarande arbeten 2021 Till de planerade åtgärderna tillkom icke kalkylerade åtgärder på syllstock, tröskel och dörrkarm enligt ovan. De sammanlagda åtgärderna blev mer omfattande än beräknat, och entreprenören hade därmed inte tid att ersätta fasadens lockpanel i dess helhet. Resterande panelbyte på fasaderna mot söder och öster skjuts fram till maj 2021. Planerade arbeten Dörr Lagga hembygdsförening avser att tillverka en ny plankdörr likt den befintliga dörren mot väster.
Noteringar	
Beslut om bidrag enligt KML	Länsstyrelsen Uppsala län, 2020-04-03, <i>Bidrag till vård av värdefull kulturmiljö: Väsby väderkvarn, Dnr 434-7956-2019</i>
Arbetshandlingar	Mikael Wass Entreprenad, Offert 2019-10-30
Byggherre	Lagga Hembygds- och Fornminnesförening
Entreprenör	Mikael Wass Entreprenad, Mikael Wass, Jan-Erik Nodén, Lagga
Byggtid	Juni 2020
Antikvarie	Upplandsmuseet genom Agnetha Pettersson, Kulturmiljö
Antikvarisk slutbesiktning	Slutbesiktning/delbesiktning hölls 2020-09-17 i närvaro av Allan Rodhe, Lagga Hembygds- och Fornminnesförening, Julia Chirokova, Länsstyrelsen Uppsala län, och Agnetha Pettersson, Upplandsmuseet, Kulturmiljö

Bedömning	De utförda arbetena har skett i enlighet med upprättade handlingar. Upplandsmuseet menar härmed att arbetena kan godkännas ur antikvarisk synpunkt. För Upplandsmuseet Agnetha Pettersson Antikvarie

Väsby kvarn och kvarnmiljö markerad
© Lantmäteriet

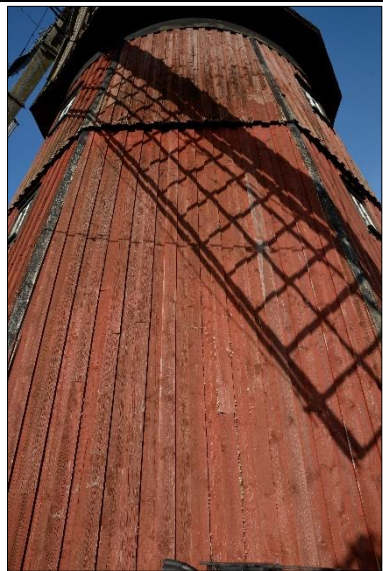
Dokumentation av utseendet innan åtgärd

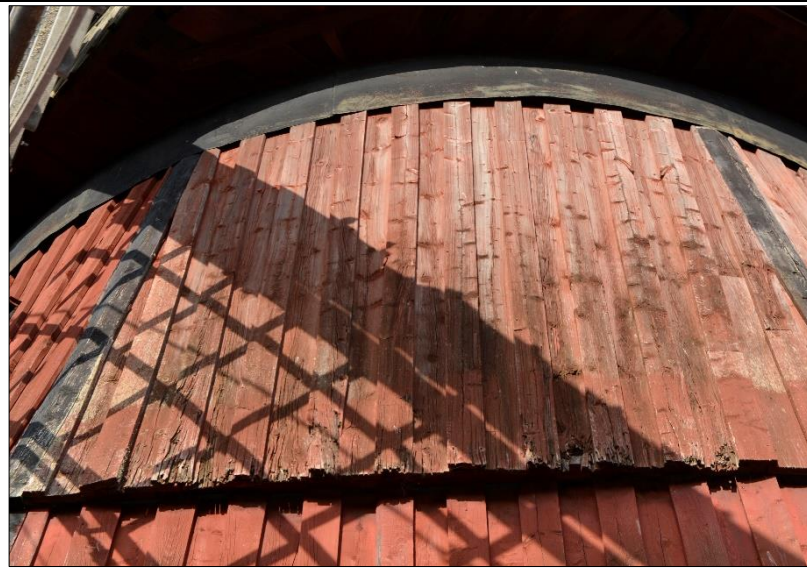
Fasad med rötskadad lockpanel mot sydväst, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel mot sydväst, plan 2, åtgärdas 2021. Foto: AP, 20200917

Rötskadad lockpanel på fasad mot sydost, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Rötskadad lockpanel på fasad mot sydost, åtgärdas 2021. Foto: AP, 20200917

Fasad med röt-skadad lockpanel mot öster, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Röt-skadad lockpanel mot öster, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Röt-skadad panel, plan 2, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Röt-skadad och sprucken panel, plan 2, åtgärdas 2021. Foto: AP, 2020-09-17

Dokumentation av utseendet under åtgärd

Påbörjat arbete på fasaden mot norr. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-08

Nya panelbrädor som ska ersätta de befintliga. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-03

*Lagga Hembygdsförening stryker panelbrädorna med faluröd slamsfärg.
Foto: Allan Rodbe, 2020-06-04*

Lockpanelen har demonterats på fasaden mot väster. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-12

Ny fasadpanel har monterats på fasaden mot norr. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-08

Ny fasadpanel har monterats. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-08

Rötskador i träskele, syllstock, karm, dörr mot väster. Foto: Allan Rodbe, 20200612

Rötskador i träskele, syllstock, karm, dörr mot väster. Foto: Allan Rodbe, 20200612

Syllstock lagas i med blixtskarv. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-

*Ny syllstock och tröskel i timmer med blixtskarvar läggs på plats.
Foto: Allan Rodbe, 2020-06-18*

Dörrkarmen på dörr mot väster demonteras. Foto: Allan Rodbe, 2020-06-12

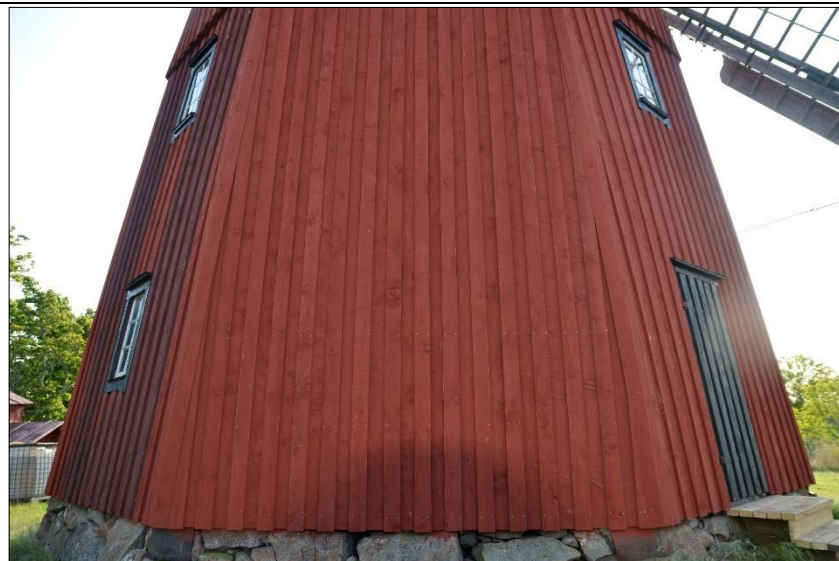

*Ny dörrkarm och ny syllstock och tröskel vid dörr mot väster.
Foto: Allan Rodbe, 2020-06-22*

Dokumentation av utseendet efter åtgärd

Väderkvarnen med utförda åtgärder mot väster. Foto: AP, 2020-09-17

Ny lockpanel på fasaderna mot norr och väster. Foto: AP, 2020-09-17

Slutbesiktning av utförda åtgärder, fasaden mot väster. Foto: 2020-09-17

Ny yttertrappa, tröskel och dörrkarm, dörr mot väster. Foto: AP, 2020-09-17

Ny yttertrappa, träskele och dörrkarm, dörr mot väster. Foto: AP, 2020-09-17

Nya panelbrädor intill dörr mot väster. Foto: AP, 2020-09-17

Nya panelbrädor på fasad mot väster. Foto: AP, 2020-09-17

Nya lockpanel på fasad mot norr. Foto: AP, 2020-09-17

Nya panelbrädor. Foto: AP, 2020-09-17

Nya panelbrädor. Foto: AP, 2020-09-17

Sändlista

Lagga Hembygds- och Fornminnesförening

Att. Allan Rodhe

Allan.Rodhe@gmail.com

Mikael Wass Entreprenad

Mikael Wass

mickewass.mwe@gmail.com

Länsstyrelsen Uppsala län, Kulturmiljöenheten

Julia Chirokova

julia.chirokova@lansstyrelsen.se

Riksantikvarieämbetet, Antikvarisk-Topografiska arkivet

ata@raa.se